

sine, cum Dominico, esse ambiguam et valde generalem, et juxta materiam subjectam de illa judicandum esse. Et ego addo, magis significare poenam ab homine imponendam, quam a jure latam, et ideo raro ad irregularitatem accommodari.

DISPUTATIO XLI.

DE MODIS QUIBUS TOLLITUR IRREGULARITAS, PRÆSERTIM DE DISPENSATIONE EJUS.

Irregularitas poena auferibilis. — *Major, lib. 4 de Irregularitate, cap. 2, num. 22.* — Antequam ad particulares irregularitates descendamus, necesse est, ut sicut generalem doctrinam de irregularitate, quantum ad ejus institutionem et effectum tradidimus, ita etiam de modis quibus auferri potest dicamus. Supponimus autem irregularitatem auferri posse, ut constat ex Ecclesie usu, et ex eo, quod neque est impotentia simpliciter, neque poena irremissibilis. Quamquam non desint, qui distinctione utantur, dicentes, quamdam esse irregularitatem magnam, quæ dispensatur, aliam vero maximam, quæ nunquam dispensatur, ut quod cæcus ordinetur. Sed non est necessaria distinctio, quia si defectus talis sit, ut omnino sit indispensabilis, revera non est propria irregularitas, sed erit impotentia aliqua, vel impedimentum jure divino vel naturali impediens, vel simpliciter, vel digne recipere, vel ministrare Ordines. Si vero impedimentum est dispensabile, quod majorem vel minorem requirat causam, et quod frequentius, aut rarius dispensetur, non refert, neque variat rationem irregularitatis. Supposito ergo, quamcumque propriam irregularitatem tolli posse saltem per dispensationem, duo a nobis præcipue videnda sunt. Primum, an possit aliquando sine dispensatione tolli, et consequenter quæ requirantur ad talem dispensationem. Secundum, apud quem sit potestas dispensandi in hoc defectu.

SECTIO I.

Utrum possit irregularitas aliter quam per dispensationem tolli.

4. *Ratio dubitandi.* — Ratio dubitandi esse potest, quia irregularitas est impedimentum de se perpetuum jure canonico introductum; ergo nunquam potest tolli, nisi per dispensationem in jure. In contrarium vero est, quia censura non tollitur per dispensationem, sed

per absolutionem; ergo etiam irregularitas, nam videtur esse eadem ratio. Aliunde vero etiam apparet, neque absolutionem, neque dispensationem esse necessariam vel possibilem, quia vel cessat causa irregularitatis, vel non; si cessat, eo ipso tollitur irregularitas sine alia indulgentia superioris, ex regula illa, *Cessante causa, cessat effectus*, quæ in præsentem maxime locum habere videtur. Quia irregularitas fertur præcipue propter indecentiam; hæc autem auferitur cessante causa; ergo auferitur etiam irregularitas. Unde e contrario si causa non cessavit, non poterit tolli irregularitas etiam per dispensationem, quia semper manet indecentia; non videtur autem posse per dispensationem fieri, ut cum indecentia licite Ordines suscipiantur vel administrantur.

2. *Regula universalis.* — *De ablatione irregularitatis per baptismum.* — *Richardi opinio.* — *Aliorum sententia.* — *Tertia opinio.* — In hac re communis doctrina est, irregularitatem et per dispensationem, et aliis modis tolli posse. Ita Sylvest., verb. *Irregularitas*, in fine, et alii Summistæ, eodem verbo. Qui præcipue tres modos assignant tollendi irregularitatem, scilicet, per baptismum, per religionis ingressum, et per dispensationem. Sed quod ad baptismum attinet, dictum in superioribus est, ante illum nullam esse propriam irregularitatem, et ideo non proprie dici, irregularitatem tolli per baptismum, sed dicendum potius esse, defectum existentem in homine ante baptismum non reddere hominem irregularem post baptismum. Hæc autem regula sub hac generalitate non admittitur ab omnibus. Nam Richardus, Quodlib. 2, 22, absolute negat irregularitatem aliquam tolli per baptismum, etiam illam, quæ propter culpam contrahitur, quia irregularitas, inquit, non contrahitur sub ea ratione qua culpa est, sed sub aliqua alia. Alii generaliter admittunt illam regulam, estque consentanea doctrinæ Hieronym., epist. 83 ad Oceanum. Alii distinctione utuntur, nam de irregularitate, quæ provenit ex peccato, vel ex sequela peccati, quæ est infamia, asserunt non induci in baptismum propter peccata quæ præcesserunt. De alia vero irregularitate, quæ sine peccato contrahitur, oppositum docent. Quæ fuit opinio Hostiensis, Joannis Andreae, et aliorum, quam videtur sequi Maiol., lib. 4 de Irregul., cap. 2, num. 8, reg. 43. Sed tamen Abbas in cap. Gaudemus, num. 6, de Divortiiis, cum aliis, licet admittat primum membrum hujus

distinctionis, secundum subdistinguentem putat, nam in aliquibus admittitur, ut in illa quæ provenit ex bigamia, juxta sententiam Ambrosii, lib. 3, epist. 25; et Augustini, lib. de Bono conjugali, cap. 48. Idemque esse de irregularitate ex defectu natalium affirmat Sylvester supra, quæst. 28. Addunt tamen hi Doctores, aliquam irregularitatem, quæ sine culpa contrahi solet, ut est illa, quæ dicitur ex defectu lenitatis, impediri ratione baptismi. Quod etiam tenet Angelus, verb. *Irregularitas*, 2, et Armil., num. 87. Sed hoc loco non possumus particulares quæstiones tractare aut definire. Et ideo neque possumus regulam omnino generalem constituere, nam hæc pendet ex particularibus quæstionibus. Possumus autem cum hac exceptione generatim dicere, in homine denuo baptizato nullam manere irregularitatem ratione præcedentium actionum aut conditionum, nisi ubi oppositum sufficienter in jure constiterit. In hoc enim videntur fere convenire Doctores citati. Et congrua ratio reddi potest, quia per baptismum denuo regeneratur quis et efficitur quasi novus homo, et ideo per se loquendo ac regulariter, omnis macula et indecentia ab eo tollitur, præsertim illa quæ in culpa fundatur. Deinde omnis irregularitas est de jure positivo; omne autem positivum jus, generatim loquendo, dirigitur ad baptizatos; ergo non est extendendum ad defectus commissos ante baptismum, nisi id fuerit in jure expressum. Hæc igitur generalis regula contra Richardum observanda est. An vero in casu bigamiæ, vel alio, admittenda sit exceptio, suo loco dicemus.

De secundo modo ablationis irregularitatis per ingressum religionis.

3. *Vide Felin., c. Cum deputati, de Judic., num. 2, et Addit. 2, ibid.* — *Prima sententia.* — *Secunda sententia.* — *Tertia sententia et vera.* — Circa secundum modum tollendi irregularitatem per ingressum religionis advertendum est, aliud esse irregularitatem tolli per religionis ingressum ipso facto et sine alia dispensatione, aliud vero irregularitatem ante religionis ingressum contractam, per illius ingressum fieri dispensabilem per religionem ipsam seu Prælatos ejus. Rursus in utroque casu loqui possumus, aut de jure communi, aut ex privilegiis religionum. Hic præsertim loquimur de jure communi, de quo variae sunt sententiæ. Quidam enim asserunt,

omnem irregularitatem tolli per professionem religionis. Quod tenuit Gloss. ult., in c. Cum deputati, de Judiciis, citans cap. Non liceat, 19, quæst. ultim., ubi solum dicitur, filium, qui ingressus est religionem, non posse licite exheredari a patre propter ingratitudinem quam ante religionem commiserat, quod est longe diversum, nec potest extendi ad irregularitatem cum sufficienti fundamento, ex vi illius textus. Eandem vero opinionem tenet Glossa in c. ult. de Filiis Presbyt., quæ etiam citat Authenticam de Monach., in princ., quæ communiter ad hoc allegatur; sed immerito, quia non loquitur de ingressu, vel professione religionis, sed de vita et conversatione religiosa; nec loquitur de irregularitate, sed de macula morali, ut recte Glossa ibi exposuit. Quocirca tam universalis regula non videtur in jure fundata; et ideo alii distinguunt de irregularitate contracta ex peccato, vel sine illo, et de posteriori affirmant tolli per ingressum religionis, non vero priorem. Et citatur Gloss., in cap. Quantumlibet, 46 dist., quæ non loquitur generaliter. Id autem asseruit Glossa in cap. 2 de Apostatis, quamvis in fine non videatur esse constans in hac sententia; neque existimo posse aliquam ex illis partibus ex jure generaliter probari. Et ideo alii negant posse aliquid circa hoc universe affirmari, nisi hoc solum, quod illa tantum irregularitas per religionem tollitur, cui hoc est jure concessum, quæ fuit sententia Panorm., in cap. 2 de Apostatis, n. 7, et per se considerata videtur valde probabilis. Quia si alicubi jura loquuntur de hoc modo tollendi irregularitatem, non loquuntur in generali, sed in particulari de una vel alia, ut videre licet in cap. 4 de Filiis Presb., cum similibus. Neque in his rebus argumentum a simili est efficax, ut sæpe dictum est. Unde in aliis juri- bus significatur, esse necessariam dispensationem, facilius tamen concedendam in favorem religionis, cap. 2 de Apostatis. Ergo nulla potest generalis regula assignari, sed in singulis irregularitatibus consulenda sunt jura. Atque hanc partem secuti sunt Angel. et Sylv., v. *Irregularitas*, in fine, et Arm., n. 88. Addit vero Sot., 4, d. 25, quæst. 1, art. 3, nunc de facto hunc morem in religionibus servari, ut omnis irregularitas per religionis ingressum tollatur, excepta bigamia, et homicidio voluntario, sive, inquit, hoc fuerit obtentum jure communi, sive consuetudine vel privilegio. Cujus quidem assertioni, quantum ad factum seu morem suæ religionis

spectat, fidem adhibere possumus. Quod vero spectat ad jus commune, nullum ita generale reperitur. Privilegia autem religionum consulenda sunt. Utrum autem potuerit sola consuetudine introduci talis dispensatio, generalis quæstio est de potestate jurisdictionis, an per consuetudinem acquiri possit, quæ de variis actibus sæpe in superioribus tractata est, et eodem modo est in præsentia definienda. Nam ubi fuerit talis consuetudo, retinenda est, quia licet per se sola non valeat dare jurisdictionem, est tamen sufficiens signum potestatis concessæ, etiamsi fortasse nunc de expresso privilegio non constet. De hac igitur ratione tollendi irregularitatem circa singulas commodius dicemus; ubi etiam de privilegiis religiosorum, quæ necessaria fuerint, attingemus; nam alia in proprium opus de religione reservamus.

De ablatione irregularitatis per dispensationem.

4. *Prima conclusio.* — Circa tertium modum dicendum in primis est, irregularitatem tolli posse per propriam dispensationem, non vero per absolutionem. Prior pars communis est, et probatur, quia sicut dispensatio cadit in jus humanum, juxta cap. Proposuit, de Concess. Præbend., ita etiam cadere potest in irregularitatem. An vero aliqua sit excipienda, dicemus infra agentes de bigamia, in qua existimatur hoc habere specialem difficultatem, quia in cap. Super eo, 2, de Bigamis, significatur, in irregularitatem illam non cadere dispensationem; verumtamen non dicitur esse impossibilem, sed difficilem. Altera pars declaratur, supposita differentia inter illa duo, quæ in hoc consistere videtur, quod absolutio significat actum justitiæ, in quo causa aliqua seu judicium terminatur; dispensatio vero solum est quedam exceptio a communi lege seu prohibitione; et ideo illa duo habent rationem moralem valde diversam. Ratio ergo, ob quam dispensatio cadit in irregularitatem, et non propria absolutio, est, quia irregularitas habet vim cujusdam absolutæ prohibitionis, vel perpetuæ simpliciter, vel pro tali tempore, seu durante tali statu rerum; et ideo quantumcunque hominem peniteat sui delicti, vel causam suam in judicium afferat, nunquam potest ex vi alicujus sententiæ liberari a tali onere. At vero non obstante hac conditione irregularitatis, potest Prælati, qui potestatem habet supra

jus, hominem eximere a tali prohibitione. In quo servandæ sunt regulæ generales de requisitis ad valorem, et honestatem talis dispensationis; nam eadem ratio est de hac, et de qualibet alia, quæ circa humanum jus versetur.

5. *Secunda conclusio.* — *Varii irregularitatum modi quoad perpetuitatem causæ.* — *Secundus.* — Secundo dicendum est: ut dispensatio in irregularitate locum habeat, necesse est, ut causa irregularitatis duret; nam illa cessante, per se cessat irregularitas, nec est necessaria dispensatio. Ut hoc explicemus, distinguere possumus varias irregularitates quoad perpetuitatem causæ. Quædam est habens causam omnino immutabilem; hujusmodi est omnis illa, quæ fundatur solum in actu præterito, quatenus semel factus est, quia quod factum est, infectum esse nullo modo potest; et hæc irregularitas est de se perpetua, quamdiu persona durat. Hujusmodi est irregularitas ex defectu natalium, quæ solum fundatur in conceptione sine vero matrimonio. Similis est irregularitas ex homicidio; sufficit enim occidisse, etiamsi per miraculum homo occisus postea resurgeret. Denique idem est in omni irregularitate ex delicto contracta, quia non fundatur in delicto, ut perseverante moraliter seu habitualiter, sed in hoc solum, quod fuerit commissum. Et ob hanc rationem, quantumvis peccatum per penitentiam, vel absolutionem tollatur, hæc irregularitas manet, donec per dispensationem tollatur. In his ergo irregularitatibus solum habet locum hic modus auferendi illas a subjecto manente, quia statum causæ necessario semper durat. Aliæ vero sunt irregularitates, quæ et temporalem causam habent, et expresse feruntur solum pro illo tempore, pro quo causa durat: hujusmodi est irregularitas ex defectu ætatis, quæ propterea solum durat, durante tali ætate, et consequenter dispensatio solum habet in ea locum, quamdiu durat causa seu tempus irregularitatis; quo tempore durante posse talem dispensationem concedi, præter rationem supra factam, usus ipse satis confirmat.

6. *Tertius.* — Tertio sunt aliæ irregularitates, quæ habent causam, quæ non consistit tantum in actu præterito, sed in aliqua re vel privatione permanente et durabili, qualis est ægrotudo, vel debilitas corporis, aut alius similis defectus, qui aliquando solet esse naturaliter immutabilis, ut est defectus unius, v. g., vel quid simile, et tunc nulla est diffi-

cultas, quin per dispensationem solam auferri possit talis irregularitas, secluso miraculo. Aliquando vero talis causa cessare potest naturaliter, ut si lepra auferatur, vel debile membrum pristinae saluti restituatur. Et tunc est generalis regula, cessante causa irregularitatis cessare irregularitatem, absque alia dispensatione, juxta illud Ambrosii, ep. 82. *Ubi causa non hæret, vitium non imputatur, et habetur in cap. Neophytus, dist. 61, et est communis sententia cum Glossa in cap. Post translationem, v. Cessante, de Renunc., argumento illius textus, et in cap. Super eo, de Elect. Quibus locis Joannes Andreas, Panormitanus, et alii disputant de sensu illius propositionis vulgaris, cessante causa cessat effectus, cap. Cum cessante, de Appell., cum aliis. Omissis tamen eorum doctrinis, et distinctionibus, in præsentia materia sermo est de causa intrinsece (ut sic dicam) constitutiva irregularitatis, quia ponit in subjecto intrinsecam rationem ejus, qua ablata tollitur (ut sic dicam) materia illius irregularitatis. Exemplum afferre possumus ex canone 78 Apostolorum, ubi primum sic dicitur, *Si quis dæmonem habet, ne fiat clericus; statim vero subjungitur, Purgatus autem recipiatur, et si sit dignus, fiat.* Idem est de defectu ignorantie, si supponamus irregularitatem inducere, nam si ignorantia tollatur, tollitur materia ipsius irregularitatis, argumento cap. Statuimus, 61 dist. Idemque est suo modo in infamia, si vere et omnino auferatur, ut saltem in infamia facti potest contingere. In his ergo casibus non est necessaria dispensatio, nisi quamdiu causa non cessat; illa tamen durante, cum irregularitas duret, ita poterit dispensari sicut quælibet alia.*

7. *De ablatione irregularitatis per abrogationem legis illam ferentis.* — *Tripliciter comparatur abrogatio legis ad causam irregularitatis.* — Unde obiter intelligitur, quid censendum sit de quodam modo auferendi irregularitatem, quem aliqui assignant, per abrogationem legis ferentis irregularitatem; ut si nunc, v. gr., Ecclesia auferret legem, quæ illegitimos facit irregulares, eo ipso auferretur talis irregularitas, quia efficacior est abrogatio, quam dispensatio. Est enim hæc sententia mihi certa quantum ad duo. Primum quoad irregularitates nondum contractas, quia post abrogatam legem non contractentur, ut per se notum est, cum ex efficacia legis pendeant. Secundum quantum ad irregularitates jam contractas ante tempus abro-

gationis sine culpa; ut in exemplo posito de illegitimis, abrogata lege, quæ illos facit irregulares, non solum fierent habiles illegitimi, qui postea nascuntur, sed etiam jam nati; et hoc probat optime ratio facta de efficacia abrogationis. Item quia non est major ratio de una quam de alia. De irregularitate vero jam contracta ratione delicti, res videtur dubia, quia illa est poena jam imposita propter delictum commissum; per abrogationem autem legis pœnalis quoad pœnam quam imponit, licet fiat, ut in posterum talis poena non incurratur propter tale delictum, non tamen remittitur pœna prius inflicta propter delictum antea commissum; ut si Ecclesia nunc abrogaret legem prohibentem aliquid sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, efficeret quidem, ut in posterum id committens non maneret excommunicatus, non tamen tolleretur excommunicationem antea contractam per tale delictum, sed necessaria esset illius absolutio; ita ergo videtur de irregularitate dicendum. Quod profecto est satis apprensens, maxime si in abrogatione legis sint aliqua verba, quæ tempus abrogationis respiciant. Nihilominus tamen, si abrogatio simpliciter et absolute fiat, v. gr. quod homicida, aut rebaptizans jam non sit irregularis, probabilior est dicta sententia, quia talis abrogatio favorabilis est, et ideo amplianda; verba autem illa de se indifferentia sunt, et comprehendunt tam illum, qui jam est homicida, quam qui futurus est. Accedit, quod primaria ratio irregularitatis non est punitio, sed decentia rerum sacrarum, et ideo si per abrogationem legis jam non consideratur in illo delicto indecentia aliqua in ordine ad sacros Ordines, non refert, quod delictum ipsum fuerit committendum vel commissum. Secus vero esset, si non immediate abrogaretur lex irregularitatis, sed alia lex ferens censuram, per cujus violationem irregularitas contracta est, nam per talem abrogationem non auferretur irregularitas, quia lex, virtute cujus incurritur, semper integra manet; imo per absolutionem a tali censura non auferretur irregularitas, quia sunt impedimenta diversa.

8. *Rationibus dubitandi fit satis.* — Rationes dubitandi in principio positæ ex dictis solutæ sunt, præter ultimam, quæ intendebat, manente causa non posse irregularitatem dispensari, quia manet indecentia. Dicendum est enim, hanc indecentiam non semper esse tantam, aut talem, ut secluso jure positivo reddat actum illicitum, ideoque, ea non ob-

stante, posse per dispensationem tolli irregularitatem; maxime cum possit intercedere rationabilis causa, per quam illa minor decentia compensetur. Semper tamen, in his præcipue irregularitatibus, quæ ex defectibus animæ vel corporis proveniunt, cavere oportet, ne aliquid admittatur, quod revera sit contra decentiam ministerii sacri.

SECTIO II.

Apud quos sit potestas dispensandi in irregularitate.

1. *Quædam supponuntur ad quæstionis decisionem.* — Supponendum in primis est, potestatem hanc spiritualem ac supernaturalem esse, et a Christo Domino concessam. Nam potestas ferendi leges, et dispensandi in illis, ejusdem ordinis sunt, et potestas ligandi et solvendi respective sumpta. Deinde suppono potestatem hanc jurisdictionis esse; non est enim potestas Ordinis; constat enim in universum dispensationem in lege actum jurisdictionis esse, unde tantum a superiore circa subditos exerceri valet. Potest autem (ut hoc obiter dicamus) hic actus dici jurisdictionis voluntariæ, quia non pertinet ad coactionem, sed potius ad favorem et gratiam: aliquid vero participare potest de jurisdictione coactiva, quatenus per potestatem superioris etiam ab invito auferri potest, quia irregularitas non pendet ex voluntate habentis, sed imponentis illam. Suppono tertio, potestatem hanc alicui convenire ex immediata Christi concessionem; aliquibus vero per alterius hominis communicationem. Rursus potestatem hanc in aliquo esse ordinariam, in aliis esse posse delegatam; nam quoad hæc omnia eadem est ratio de hoc actu jurisdictionis, et de aliis.

2. *Prima conclusio.* — His suppositis, primo certum est Summum Pontificem ex divino jure et immediate a Christo habere ordinariam, universalem, ac supremam potestatem dispensandi in irregularitate. Patet, quia Summus Pontifex habet suam potestatem immediate a Christo; quæ ordinaria est, quia ex vi proprii muneris competit tanquam pastori totius Ecclesiæ. Est etiam suprema, quia soli Christo immediate subest, et a nullo alio pendet, omnes vero alii pendent a Summo Pontifice, etiam quantum ad hunc actum. Propter quod certum etiam est, posse sibi reservare dispensationem cujuscumque irregularitatis, si velit. Denique dicitur hæc potestas univer-

salis, non solum quoad loca, et personas, sed etiam quoad irregularitates, quia nulla est, quæ per Summum Pontificem dispensari non possit. Nam omnis irregularitas est de jure positivo; in toto autem jure positivo potest Papa dispensare, ut ex suprema ejus potestate constat, et ex c. Proposuit, de Concess. præbend. Et c. Significasti, de Electione, et cap. Sunt quidam, 25, quæst. 4. Quæri vero potest, an talis dispensatio requirat causam; sed resolutio est, ut licite fiat, requiri causam, non tamen ut valida sit, juxta generalem doctrinam de dispensatione legis humanæ.

3. *Secunda conclusio.* — Secundo dicendum est, jure ordinario nullum Episcopum posse dispensare in irregularitate secundum se seu generatim sumpta; sed solum in his irregularitatibus dispensare posse, quæ illis conceduntur. Hæc est communior sententia Canonistarum in cap. At si clerici, de Judiciis, et Summistarum, præsertim Angeli, v. *Dispensatio*, n. 5; Sylvest., quæst. 9, 10 et 11, et aliorum Doctorum in c. Cum illorum, de Sent. excom., ex quo textu potest hæc assertio comprobari, et ex multis aliis, quos infra suis locis referemus, quibus constat, Episcopum non posse dispensare in variis irregularitatibus; id enim non provenit ex speciali reservatione, quæ raro vel nunquam in jure adjungitur; provenit ergo ex generali causa, quia Episcopus ex vi sui muneris non habet potestatem dispensandi in irregularitate, nisi ei specialiter concedatur. Ratio est, quia inferior non potest dispensare in lege superioris, nisi ei concedatur; irregularitas autem semper est ex lege superioris comparatione ordinariorum Episcoporum, ut supra ostensum est: ergo. Confirmatur ex dictis supra, disput. 29, sect. 2, de suspensione lata a jure in poenam delicti commisi, quod non possit Episcopus in illa dispensare, nisi in casibus sibi concessis; nam eadem ratio militat in irregularitate, et omnia ibi dicta possunt hic applicari. Et difficultas, quæ oritur ex c. Nuper, de Sent. excomm., ibi etiam expedita est, et ita sentiunt auctores ibi citati, et ex decreto Concil. Trident., statim tractando amplius confirmari poterit.

Quibus in casibus possint Episcopi in irregularitate dispensare.

4. Jam vero inquirendum occurrit, qui sint illi casus, in quibus Episcopis concessa est

irregularitatis dispensatio. Respondeo, duobus modis posse hos casus designari: primo in particulari et in specie singulas irregularitates ab eis dispensabiles numerando; et de hoc dicemus in discursu totius materiæ, nam tractando de unaquaque irregularitate videbimus, quid circa illam possit Episcopus. Alius modus esse potest per aliquas regulas generales. Possuntque duæ præcipuæ tradi.

5. *Prima generalis regula.* — *Regulam hanc minime ad praxim applicari posse.* — Prima est de jure antiquo juxta communem doctrinam Canonistarum, tunc posse Episcopum in irregularitate dispensare, quando potest dispensare in ipsamet lege, quæ talem irregularitatem imponit. Hanc enim regulam circa suspensionem supra constituimus; videtur autem habere eandem rationem in irregularitate, quia non requiritur major potestas ad dispensandum in poena legis, quam in ipsa lege, ut in citata disputat. de Suspensione tetigi. Hæc autem regula supponit esse aliquam legem, irregularitatem imponentem, quæ possit per Episcopum dispensari, de qua eadem quæstio statim occurrit, quænam sit talis lex. Cui nunc omnino satisfacere non possumus, donec per singulas leges irregularitatem imponentes discurreamus. Videtur tamen dicta regula in præsentia materia nihil habere utilitatis. Quia duobus modis intelligi potest dispensari in lege. Primo post commissum actum contrarium ipsi legi, vel post contractum defectum, quem lex vitare studet; et hoc modo dispensare in tali lege nihil aliud est quam dispensare in irregularitate contracta ratione illius; et ideo non potest assignari pro regula, quod tunc possit Episcopus in irregularitate dispensare, quando potest dispensare in lege ferente irregularitatem, quia nihil aliud esset quam idem per idem dicere. Secundo potest dispensari in lege antequam incidatur in ipsam; et hoc modo nullam esse legem ferentem irregularitatem, in qua possit Episcopus dispensare. Si enim talis lex ferat irregularitatem absque delicto, dispensare in illa nihil aliud esset, quam concedere, ut talis actus vel defectus secum non afferat irregularitatem: quod multo magis esse videtur, quam dispensare in irregularitate jam contracta. Et ideo multo certius est, non posse hoc facere Episcopum, nisi ei specialiter concedatur, existimoque nullam esse hujusmodi concessionem, quia nullo jure constat. Nec videtur rationabilis, nedum necessaria talis potestas. Si autem irregularitas feratur propter delic-

tum, tunc dispensare in tali lege, aut est concedere, ut talis actus possit fieri sine delicto; et hoc non habet locum in his delictis, propter quæ irregularitas imponitur, quia sunt gravissima crimina, et contraria naturali aut divino juri. Aut est concedere seu prævenire, ut irregularitas non contrahatur, etiamsi talis actus fiat, et hoc majori ratione hic locum non habet, quam in actibus, qui non sunt delicta. Igitur ex regula nulla potestas colligi potest.

Decretum Concilii Tridentini, sess. 14, cap. 6 de Reformat., expenditur.

6. *Secunda regula.* — *Primum corollarium.* — *Secundum corollarium.* — *Interrogationi satisfi.* — Alia regula sumitur ex jure novo Concilii Trident., sess. 24, cap. 6 de Reformat., ubi conceditur Episcopis, ut dispensare possint in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, et exceptis aliis deductis ad forum contentiosum. Circa quam regulam optime advertit Romana Congregatio, Episcopos illarum regionum, in quibus Concilium Tridentinum receptum non est, non posse hæc uti facultate, quia hæc facultas de novo est per Concilium data, ideo prædictis Episcopis non confertur, quia par debet esse conditio favorum, et onerum; ubi ergo Concilium non recipitur quoad leges et onera, acceptari non potest quoad favores; non fuit enim mens Concilii aliter eos concedere. Unde etiam obiter constat, quod a principio dicebamus, Episcopos non habere facultatem ad dispensandum in irregularitate, nisi eis concedatur. Unde hic etiam absolute conceditur hæc potestas, sed cum duplici exceptione. Una est de homicidio voluntario, de quo tractabitur infra. Alia est de delicto ad forum contentiosum deducto, quæ videtur non recte coherere cum ipsa regula. Nam ibi solum conceditur facultas in casibus occultis; quid ergo necesse fuit excipere casus deductos ad forum contentiosum, cum manifestum sit illos non esse occultos? Hoc adnotaverim, ut intelligatur, Concilium non loqui tantum de casibus omnino occultis, qui a nemine sciuntur, sed absolute de occultis, prout a publicis distinguuntur, etiamsi probabilia sint; ob hanc enim causam addit Concilium dictam exceptionem. Nam, si delictum occultum non tantum probabile sit, sed etiam jam sit deductum ad forum con-